

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๐๒/๒๕๖๘

เรื่อง สิทธิชุมชนอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีและสิทธิในสุขภาพ กรณีร้องเรียนว่า
ได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบกิจการโรงงานของบริษัท ██████████ ในพื้นที่
ตำบลคลองกระจิง อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้ร้อง ██████████ ที่ ๑
██████████ ที่ ๒

ผู้ถูกร้อง บริษัท ██████████

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องทั้งสองร้องเรียนทางไปรษณีย์ตามคำร้องที่ ๑๕๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖
ว่า บ่อฝังกลบขยะและกากอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นโรงงานของผู้ถูกร้อง ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองกระจิง อำเภอ
ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ก่อให้เกิดมลพิษ โดยเฉพาะกลิ่นเหม็นของสารเคมีส่งผลกระทบต่อสุขภาพ
อนามัยและการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า นับแต่ศาลปกครองนครสวรรค์
ได้มีคำพิพากษาตามคดีหมายเลขแดงที่ ██████████ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๕^๑ ซึ่งเวลาได้ล่วงเลยมา
นับปี แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เสร็จสิ้น จึงขอให้ตรวจสอบ

/๒. การตรวจสอบ ...

^๑ ตัวแทนประชาชน ██████████ รวม ๑๔ คน ยื่นฟ้องผู้เกี่ยวข้อง ๕ ราย ได้แก่ อธิบดีกรมโรงงาน
อุตสาหกรรมเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ องค์การบริหารส่วนตำบล
คลองกระจิงเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองกระจิงเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ และบริษัท ██████████
(ผู้ถูกร้อง) เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ สรุปสาระสำคัญได้ว่า ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงงาน
พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการโรงงานฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของผู้ถูกร้อง ให้ผู้ถูกฟ้องคดี
ที่ ๓ และที่ ๔ ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๘ หรือมาตรา ๒๘/๑ แล้วแต่กรณี ในการ
ตรวจสอบ ควบคุม และระงับเหตุรำคาญจากกลิ่นเหม็น ฝุ่น และสารปนเปื้อนในแหล่งน้ำที่เกิดจากการประกอบกิจการให้แล้วเสร็จ
ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และที่ ๔ ดำเนินการให้
ผู้ถูกร้องจัดทำแผนฟื้นฟูแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินและดำเนินการตามแผนดังกล่าวในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบ
กิจการของผู้ถูกร้องทั้งภายในโรงงานและบริเวณภายนอกโรงงานให้มีความปลอดภัยและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานตาม
ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

- ๒.๑.๑ สำเนาคำพิพากษาศาลปกครองนครสวรรค์ คดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED]
- ๒.๑.๒ หนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระจิง ที่ พช ๗๒๑๐๕/๙๓ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๓ สรุปผลรายงานการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๗ ณ ตำบลคลองกระจิง อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์
- ๒.๑.๔ หนังสือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ พช ๐๐๓๔(๒)/๑๐๐ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๕ หนังสือกรมโรงงานอุตสาหกรรม ที่ อก ๐๓๐๕/๑๗๑๒ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๖ หนังสือบริษัท [REDACTED] ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๗ หนังสือกรมควบคุมมลพิษ ที่ ทส ๐๓๐๗/๑๖๕๑๕ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๘ หนังสือกรมโรงงานอุตสาหกรรม ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๓๐๕/๗๔๔๖ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๑.๙ สรุปรายงานการประชุมรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และผลการดำเนินงานของกรมโรงงานอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผ่านระบบ Zoom Meeting
- ๒.๑.๑๐ บันทึกการประสานข้อมูลทางโทรศัพท์ระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับผู้ร้องทั้งสอง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๘

/๒.๑.๑๑ หนังสือ ...

คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน กฎกระทรวงควบคุมการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดินภายในบริเวณโรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๙ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด (ข้อมูลเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๘)

๒.๑.๑๑ หนังสือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด่วนมาก ที่ สม ๐๕๐๔/๓๒๔๐ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระจิง

๒.๑.๑๒ หนังสือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด่วนมาก ที่ สม ๐๕๐๔/๓๒๔๑ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑ และผู้ร้องทั้งสองให้ข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้

๑) โรงงานของผู้ถูกร้องก่อตั้งเมื่อประมาณปี ๒๕๕๙ ประชาชนในพื้นที่ ตำบลคลองกระจิง เริ่มได้รับผลกระทบจากมลพิษจากโรงงานเมื่อประมาณปี ๒๕๖๑ จึงขอให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ทบ.) เข้ามาตรวจ พบว่ามีสารพิษในน้ำบาดาลของบ้านผู้ร้องทั้งสอง และน้ำบาดาลในหมู่บ้าน ผู้ร้องทั้งสองและประชาชนในพื้นที่ต้องเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนน้ำบาดาล

๒) แม้ผู้ถูกร้องได้หยุดประกอบกิจการโรงงานไปแล้ว แต่ผู้ร้องทั้งสองยังคงได้กลิ่นเหม็นจากสารเคมีที่เก็บไว้ในโรงงานและจากน้ำบาดาล โดยเฉพาะในเวลากลางคืน ซึ่งสร้างความเดือดร้อนรำคาญ ทำให้มีอาการแสบจมูกและผิวหนัง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและการดำรงชีวิตประจำวัน ทั้งยังมีความกังวลเกี่ยวกับการลักลอบนำสารเคมีเข้ามาฝังกลบในโรงงาน เนื่องจากพบว่า วัสดุปกคลุมบ่อฝังกลบชำรุดฉีกขาด ประกอบกับมีรอยแตกของบ่อฝังกลบและปล่อยน้ำบัตมลพิษจากหลุมฝังกลบอีกด้วย

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) โรงงานของผู้ถูกร้อง ตำบลคลองกระจิง ประกอบกิจการ คัดแยกหรือฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ตามที่กำหนดในหมวด ๑ ข้อ ๑ และหมวด ๒ ข้อ ๓ ของภาคผนวกที่ ๑ บัญชีสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นของเสียไม่อันตราย โดยได้รับการโอนใบประกอบกิจการโรงงานมาจากบริษัท [REDACTED] เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙

๒) กรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.) มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดประกอบกิจการ โรงงานตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๕ เป็นต้นไป หลังจากศาลปกครองนครสวรรค์มีคำพิพากษา ตามคดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ โดยผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างดำเนินการ ตามคำสั่งของ กรอ. ตามแผนฟื้นฟูแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินและระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระจิง (อบต.คลองกระจิง)

๑.๑) นายก อบต.คลองกระจิง ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกคำสั่ง ที่ ๐๐๔/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๕ ให้ผู้ถูกร้องปรับปรุงแก้ไขและระงับเหตุรำคาญให้หมดสิ้น

ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่รับคำสั่ง ซึ่งผู้ถูกร้องได้ขอขยายระยะเวลาดำเนินการครั้งที่หนึ่ง ได้รับอนุมัติให้ขยายเวลาเพิ่มเติมออกไปอีก ๑๕ วัน โดยต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ต่อมาผู้ถูกร้องมีหนังสือขอขยายระยะเวลาครั้งที่สอง แต่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อนุมัติ เนื่องจากไม่มีเหตุผลอันสมควร ประกอบกับประชาชนยังคงได้รับผลกระทบจากเหตุเดือดร้อนรำคาญ

ทั้งนี้ ภายหลังจากคำสั่งข้างต้นสิ้นสุดลง คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงลงพื้นที่ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น จึงแจ้งความร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีอาญากับผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

๑.๒) ต่อมาคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขได้มอบอำนาจให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งผู้ถูกร้องได้ชำระค่าเปรียบเทียบปรับดังกล่าวแล้ว

๑.๓) อบต.คลองกระจังได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เรื่อง การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับผู้ถูกร้องในการประกอบกิจการบ่อฝังกลบขยะและกากอุตสาหกรรมได้ เนื่องจากข้อบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญไม่ครอบคลุมกิจการประเภทคัดแยกและฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว หรือกิจการที่มีลักษณะในกลุ่มเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

๒) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ (สอจ.เพชรบูรณ์)

๒.๑) สอจ.เพชรบูรณ์ และ กรอ. อยู่ระหว่างอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองนครสวรรค์ต่อศาลปกครองสูงสุด จึงต้องรอการบังคับคดีไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด อย่างไรก็ตาม การประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกร้องยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สอจ.เพชรบูรณ์ และ กรอ. ทั้งในด้านการระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญและการกำกับดูแลให้ผู้ถูกร้องกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พร้อมทั้งจัดทำแผนฟื้นฟูแหล่งน้ำผิวดินน้ำใต้ดิน และรายงานผลการดำเนินการตามแผนดังกล่าว

๒.๒) การประกอบกิจการของผู้ถูกร้องก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ใกล้กับโรงงาน และจากการตรวจสอบพบว่า มีสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) และสารพิษหลายชนิดในบ่อน้ำภายในโรงงานที่เป็นชนิดเดียวกับสารพิษที่พบในบ่อน้ำของประชาชน จึงมีความเป็นไปได้ว่าอาจมีการรั่วไหลลงสู่บ่อน้ำใต้ดินจากพื้นที่บริเวณโรงงานออกสู่ภายนอกตามทิศทางการไหลของน้ำใต้ดิน กรอ. จึงสั่งการให้ผู้ถูกร้องหยุดประกอบกิจการโรงงานทั้งหมดชั่วคราวเพื่อตรวจสอบควบคุม และระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญ โดยให้ผู้ถูกร้องจัดทำและดำเนินการตามแผนฟื้นฟูแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน

๒.๓) จากนั้น กรอ. ได้แต่งตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้แทนจาก กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ทบ.) และกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ซึ่งเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญในศาลปกครอง นครสวรรค์ เป็นต้น โดยคณะทำงานได้จัดประชุมแล้ว ๖ ครั้ง เพื่อพิจารณาจัดทำแผนฟื้นฟูแหล่งน้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน และพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้งการขยายระยะเวลาการปฏิบัติตามคำสั่งให้ผู้ถูกร้อง

ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งที่ ๖ กรอ. ได้เชิญผู้แทน อบต.คลองกระจัง เข้าร่วมประชุมหารือจนได้แผนฟื้นฟูที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ประกอบด้วย การดำเนินการตรวจสอบและฟื้นฟู ใน ๔ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (๑) หลุมฝังกลบ (๒) น้ำผิวดินในบ่อที่ ๓ ของโรงงาน (๓) ดินภายใน บริเวณโรงงาน และ (๔) น้ำใต้ดินทั้งบริเวณภายในและภายนอกโรงงาน และการระงับเหตุที่เกิดจาก มลพิษทางอากาศไว้เป็นการชั่วคราวระหว่างดำเนินการตามแผน โดยติดตั้งระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ และปิดคลุมหลุมฝังกลบทุกหลุมโดยใช้วัสดุที่สามารถป้องกันกลิ่นและน้ำฝนอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔) กรอ. ได้รายงานผลการแก้ไขปัญหากรณีการประกอบกิจการ โรงงานของผู้ถูกร้องไปยังศาลปกครองนครสวรรค์ ๘ ครั้ง ซึ่งครบถ้วนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ส่วนกรณีการอุดกลบบ่อน้ำบาดาลเพื่อป้องกันการปนเปื้อนไปสู่พื้นที่อื่น จะประสานขอความอนุเคราะห์ จาก ทบ. เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน และเครื่องมือในการ ดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาล เช่น การอุดกลบบ่อน้ำบาดาล การตรวจพิสูจน์ของเสียอันตราย ในหลุมฝังกลบของเสียอุตสาหกรรม การตรวจวิเคราะห์สาร VOCs ในน้ำใต้ดิน ฯลฯ

๒.๕) ผู้ถูกร้องไม่ปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด อธิบดี กรอ. จึงสั่งปิดโรงงานเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗ และดำเนินคดีอาญากับผู้ถูกร้อง ตามประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของพนักงานสอบสวน อีกทั้ง กรอ. ได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้อง นำวัตถุอันตรายไปบำบัดและกำจัด แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการใด ๆ และปล่อยทิ้งวัตถุอันตรายไว้ในพื้นที่ของโรงงานรวมถึงบริเวณใต้ดิน นอกจากนี้ กรอ. ไม่สามารถเข้าดำเนินการนำวัตถุอันตราย ไปบำบัดและกำจัดได้ เพราะไม่มีงบประมาณและอยู่ระหว่างของบกลาง (ข้อมูลเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๘)

๓) กรมควบคุมมลพิษ

๓.๑) วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗ กรอ. ได้ใช้เครื่องจักรกลขุดเปิดหน้าดิน บริเวณพื้นที่ต้องสงสัยว่ามีการลักลอบฝังกากของเสียภายในพื้นที่โรงงาน ๕ จุด พบว่า จุดที่ ๑ (ระหว่าง บ่อฝังกลบที่ ๒ และ ๓) ความลึก ๑.๒ เมตร มีของเหลวสีน้ำตาลขุ่นข้นหนืด คล้ายน้ำมันดำ มีฟองอากาศ ผุดออกมา และมีกลิ่นเหม็นฉุนคล้ายสารเคมีรุนแรง และมีถึงภาชนะบรรจุของเหลวสีดำจำนวนมาก จากผลการตรวจวัดในภาคสนามพบว่า มีค่าความเป็นกรดและด่าง (pH) ๐.๖๒ ค่าไฮโดรคาร์บอน ๒,๗๖๒ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม เข้าข่ายเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ บัญชี ๕.๒ ข้อ ๕.๙ ของเสียประเภท

สารละลายกรดที่มี pH ต่ำกว่า ๒ หรือสูงกว่า ๑๑.๕ และข้อ ๕.๖ ของเสียผสมระหว่างน้ำมัน/น้ำ หรือไฮโดรคาร์บอน/น้ำ หรืออยู่ในรูปอิมัลชัน ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ สำหรับจุดขุดอื่น ๆ พบการปนเปื้อนของตะกั่วและสารหนู เข้าข่ายเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ บัญชี ๕.๒ ข้อ ๒.๒ และข้อ ๒.๓ ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ ผลการตรวจสอบข้างต้นบ่งชี้ว่า กากอุตสาหกรรมที่ลักลอบฝังกลบ มีการปนเปื้อนของสารไฮโดรคาร์บอนและมีสภาพเป็นกรดแก่ เมื่อรั่วไหลลงสู่พื้นดิน บางส่วนจะระเหยสู่บรรยากาศ และบางส่วนจะซึมผ่านชั้นดินและจับตัวกับอนุภาคดิน สามารถซึมลึกลงสู่ชั้นน้ำใต้ดิน ทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้ประโยชน์จากน้ำนั้นได้

๓.๒) เนื่องจากกากอุตสาหกรรมที่ลักลอบฝังกลบดังกล่าว เข้าข่ายเป็นวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ของ กรอ. ที่จะต้องสั่งการและกำกับให้นำวัตถุอันตรายดังกล่าวออกไปกำจัดให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป

๔) กรมโรงงานอุตสาหกรรม

๔.๑) เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗ อธิบดี กรอ. ได้สั่งปิดโรงงาน ซึ่งมีผลเป็นการเพิกถอนใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๙ วรรคสาม^๒ และ กรอ. ได้ใช้เครื่องจักรกลขุดเปิดหน้าดินในตำแหน่งที่คาดว่ามีการลักลอบฝังกลบสารเคมีหรือของเสียอุตสาหกรรม ซึ่งได้ข้อมูลจากภาพถ่ายในอดีตและจากคำบอกเล่าของประชาชนผู้พบเห็นเหตุการณ์ โดยขุดค้นหา ๕ จุด ใน ๓ พื้นที่ของผู้ถูกร้อง และได้ตรวจวัดวิเคราะห์ในพื้นที่หน้างานพร้อมเก็บตัวอย่างมาตรวจวัดวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ ดังนี้

(๑) จุดที่ ๑ พื้นที่ระหว่างหลุมฝังกลบที่ ๒ และบ่อที่ ๓ ความลึก ๑.๒ เมตร ลักษณะของวัสดุที่พบเป็นภาชนะพลาสติกภายในบรรจุของเหลวสีดำเมื่อสัมผัสกับอากาศเกิดปฏิกิริยารุนแรงมีกลิ่นฉุนรุนแรงคล้ายกับสารตัวทำละลายใช้แล้ว หลังจากเก็บของเสียที่ขุดพบได้ดิน และได้วัดค่าในภาคสนามแล้วสรุปได้ว่า ของเหลวดังกล่าวเป็นของเสียประเภทสารละลายกรดหรือด่างที่มี pH ต่ำกว่า ๒ หรือสูงกว่า ๑๑.๕ รวมทั้งเป็นของเสียผสมระหว่างน้ำมัน/น้ำ หรือไฮโดรคาร์บอน/น้ำ หรืออยู่ในรูปอิมัลชัน ซึ่งจัดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕

/ (๒) จุดที่ ๒ ...

^๒ มาตรา ๓๙ วรรคสาม ถ้าผู้ประกอบการกิจการโรงงานไม่ปรับปรุงแก้ไขโรงงานหรือไม่ปฏิบัติตามให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายมีอำนาจสั่งปิดโรงงานได้ และในกรณีที่เป็นโรงงานจำพวกที่ ๓ ให้คำสั่งปิดโรงงานดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนใบอนุญาตด้วย

(๒) จุดที่ ๒ และ ๓ บริเวณบ่อน้ำบ่อที่ ๓ ความลึกประมาณ ๑.๕-๒ เมตร ลักษณะของวัสดุที่พบเป็นของแข็งสีดำและสีเทา มีกลิ่นฉุน มีค่าสารอินทรีย์ระเหยง่ายรวม ๕.๔ และ ๔๕.๑ ppm และผลตรวจวัดจากห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ปรากฏค่าโครเมียม ๑๒.๙๘ และ ๘.๙๖ มิลลิกรัมต่อลิตร และพบสารโลหะหนักชนิดอื่น ๆ เช่น ตะกั่ว สารหนู โครเมียม เป็นต้น มีลักษณะและคุณสมบัติของวัสดุที่ไม่ใช่แล้วที่เป็นของเสียอันตรายตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้ว พ.ศ. ๒๕๖๖ และจัดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ ของเสียที่มีองค์ประกอบหรือสารปนเปื้อน ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) จุดที่ ๔ และ ๕ หลังอาคารสำนักงาน ความลึกประมาณ ๑.๕-๒ เมตร ลักษณะของวัสดุที่พบเป็นของแข็งสีดำและสีเทา มีกลิ่นฉุน มีค่าสารอินทรีย์ระเหยง่ายรวม ๔.๔ และ ๑๖๕.๔ ppm และผลตรวจวัดจากห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ปรากฏค่าโลหะหนักชนิดอื่น ๆ เช่น นิกเกิล สังกะสี ตะกั่ว เป็นต้น จัดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ ของเสียที่มีองค์ประกอบหรือสารปนเปื้อนตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ เช่นเดียวกัน

๔.๒) เนื่องจากผู้ถูกร้องได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน คัดแยกหรือฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้วตามที่กำหนดไว้ในภาคผนวกที่ ๑ บัญชีสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้วท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ซึ่งเป็นของเสียไม่อันตรายเท่านั้น แต่จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีของเสียอันตรายอยู่ในพื้นที่ของโรงงาน จึงมีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง^๓ ฐานครอบครองวัตถุอันตรายโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๒ และ ๕๒/๒^๔ เพื่อให้ผู้ถูกร้องนำของเสียอันตรายซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่

/ครอบครอง ...

^๓ มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๓๖ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

^๔ มาตรา ๕๒ เมื่อปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้นำผ่าน ผู้นำกลับเข้ามา ผู้ส่งกลับออกไป หรือผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน หรือแก้ไข หรือปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องได้ ในการนี้ หากเป็นกรณีมีเหตุอันสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้นั้นส่งออกไปซึ่งวัตถุอันตรายนั้นเพื่อคืนให้แก่ผู้ผลิตหรือผู้จัดส่งวัตถุอันตรายนั้น หรือเพื่อการอื่นตามความเหมาะสมก็ได้ โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดโดยความเห็นของคณะกรรมการ

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๕๒/๒ เมื่อความปรากฏต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบว่าวัตถุอันตรายที่นำเข้าหรือนำผ่าน โดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งการเก็บรักษาหรือจำหน่ายอาจมีอันตรายต่อบุคคล สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม และไม่สมควรมีการทำลายหรือจัดการในราชอาณาจักร ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบเก็บตัวอย่างวัตถุอันตรายเท่าที่จำเป็นเพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี และให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบนั้นสั่งให้ผู้นำเข้าหรือผู้นำผ่านส่งวัตถุอันตรายดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักรโดยเร่งด่วน

ฯลฯ

ฯลฯ

ครอบครองไว้ในพื้นที่ไปบำบัดหรือกำจัดให้ถูกต้อง โดยให้ใช้แนวทางการบำบัดหรือกำจัดตามภาคผนวกที่ ๑ ข้อที่ ๔ ของประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกไปจัดการนอกบริเวณโรงงาน พ.ศ. ๒๕๖๖ และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. ๒๕๖๖ ตามความเหมาะสมของประเภทหรือชนิดของวัตถุดิบอันตราย และกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติตามคำสั่งด้วย

๔.๓) ต่อมาอธิบดี กรอ. ได้มอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องทุกข์กล่าวโทษผู้ถูกร้องต่อสถานีตำรวจภูธรศรีเทพ ฐานครอบครองวัตถุอันตรายโดยไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งมีโทษตามมาตรา ๗๓^๔

๔.๔) วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗ อธิบดี กรอ. ได้มอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องทุกข์กล่าวโทษผู้ถูกร้องเพิ่มเติม ๓ ข้อหา คือ (๑) ฐานประกอบกิจการโรงงาน โดยไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง และตั้งโรงงานจำพวกที่ ๓ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ซึ่งมีโทษตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง^๕ (๒) ฐานกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้เกิดขัดข้องแก่การใช้น้ำ ซึ่งเป็นสาธารณูปโภค และเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น และ (๓) ฐานเอาของที่มีพิษหรือสิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ เจือปนในน้ำ ซึ่งอยู่ในบ่อสระหรือที่ขังน้ำใด ๆ และน้ำนั้นได้มีอยู่หรือจัดไว้เพื่อประชาชนบริโภค ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒๘ และมาตรา ๒๓๗^๖ โดย กรอ. ได้ออกคำสั่งทางปกครองสั่งให้ผู้ถูกร้องนำวัตถุอันตรายที่ครอบครองไว้ในพื้นที่ไปบำบัดหรือกำจัดให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕

/๒.๒.๔ การแสวงหา ...

^๔ มาตรา ๗๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๕ มาตรา ๕๐ ผู้ใดประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๓ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง หรือตั้งโรงงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๖ มาตรา ๒๒๘ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้เกิดอุทกภัย หรือเพื่อให้เกิดขัดข้องแก่การใช้น้ำ ซึ่งเป็นสาธารณูปโภค ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดดังกล่าวในวรรคแรกเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

มาตรา ๒๓๗ ผู้ใดเอาของที่มีพิษหรือสิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือลงในอาหาร หรือน้ำซึ่งอยู่ในบ่อ สระหรือที่ขังน้ำใด ๆ และอาหารหรือน้ำนั้นได้มีอยู่หรือจัดไว้เพื่อประชาชนบริโภค ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

๒.๒.๔ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) การลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

๑.๑) เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้ร้องทั้งสอง สรุปได้ว่า ผู้ร้องทั้งสองพักอาศัยอยู่ติดกับพื้นที่ของผู้ถูกร้อง โดยบ้านของผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ ห่างจากโรงงานของผู้ถูกร้องประมาณ ๓๐๐ เมตร และ ๑๗๐ เมตร ตามลำดับ และมีประชาชนอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน ๓-๔ หลังคาเรือน ผู้ร้องทั้งสองเริ่มได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกร้องตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ อาทิ ปัญหาฝุ่นละอองจากรถบรรทุกขยะกากอุตสาหกรรมที่สัญจรผ่านถนนบริเวณหน้าบ้าน ปัญหากลิ่นเหม็นฉุนของสารเคมีทำให้มีอาการแสบตา แสบผิวหนัง และแสบจมูก ปัญหาสารพิษปนเปื้อนในบ่อน้ำบาดาล ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ ทบ. เข้ามาตรวจสอบพบว่ามีสารพิษปะปนในน้ำบาดาลของผู้ร้องทั้งสองและน้ำบาดาลของทั้งหมดบ้าน ทำให้ผู้ร้องทั้งสองและประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถใช้น้ำบาดาลเพื่ออุปโภคและบริโภคได้

ทั้งนี้ จากการตรวจสอบน้ำบาดาลของผู้ร้องที่ ๒ พบว่า มีกลิ่นเหม็นฉุนคล้ายกลิ่นสารเคมีปะปนอยู่ในน้ำ สำหรับการเยียวยาผลกระทบดังกล่าวได้มีตัวแทนของผู้ถูกร้องเข้ามาเสนอจ่ายเงินเยียวยาให้ แต่ผู้ร้องทั้งสองต้องการอากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีมากกว่าเงินเยียวยา จึงปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว

๑.๒) ในวันเดียวกัน พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบโรงงานของผู้ถูกร้อง พบว่า มีพื้นที่ประมาณ ๘๗ ไร่ มีพนักงานดูแลช่วงกลางวัน ๑ คน และดูแลช่วงกลางคืนเฉพาะบริเวณด้านหน้าโรงงาน ๑ คน ซึ่งผู้ถูกร้องได้หยุดประกอบกิจการโรงงานตามคำสั่งของ กรอ. ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๕ และดำเนินการตามแผนฟื้นฟูแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ โดยมีบ่อฝังกลบที่เปิดใช้งานแล้ว ๒ บ่อ บ่อที่ ๑ มีขยะทับถมสูงประมาณ ๒๐ เมตร กว้าง ๘๘ เมตร และยาว ๑๐๕ เมตร บ่อที่ ๒ สูงประมาณ ๑ เมตร กว้างและยาวเท่ากับบ่อที่ ๑ และมีบ่อบำบัดน้ำเสียด้วยพลาสติก PE (polyethylene) ๑ บ่อ เพื่อบำบัดน้ำเสียในโรงงาน และบ่อที่ ๓ เป็นบ่อพักน้ำขนาดใหญ่มีลักษณะตื้นเขิน มีน้ำเพียงร้อยละ ๒๕

ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้กลิ่นเหม็นสารเคมีจากด้านบนของบ่อที่ ๑ ซึ่งไม่ได้มาจากปล่องระบายอากาศ แต่คาดว่ากลิ่นดังกล่าวรั่วไหลจากรอยแตกหรือรอยแยกของดินด้านบนของบ่อ โดยมีกลิ่นคล้ายกับกลิ่นน้ำใต้ดินของบ้านผู้ร้องที่ ๒ ซึ่งตัวแทนของผู้ถูกร้องยอมรับว่าได้กลิ่นสารเคมีบ้าง เนื่องจากโรงงานเป็นสถานที่กำจัดขยะกากอุตสาหกรรม แต่กลิ่นเหม็นดังกล่าวน่าจะไม่ถึงขนาดสร้างความเดือดร้อนรำคาญ นอกจากนี้ พบว่าบริเวณรอบบ่อฝังกลบที่ ๑ ยังไม่มีร่องน้ำหรือรางน้ำที่รับน้ำเวลาฝนตกอีกด้วย

๗๒) การโทรศัพท์ ...

๒) การโทรศัพท์ประสานผู้ร้องทั้งสองเพิ่มเติม

เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๘ ผู้ร้องทั้งสองให้ข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันว่า กลิ่นเหม็นฉุนน้อยลง แต่ยังคงได้กลิ่นดังกล่าวอยู่เป็นระยะ โดยผู้ร้องที่ ๒ ได้รับผลกระทบจากมลพิษมากกว่าผู้ร้องที่ ๑ เนื่องจากบ้านอยู่ใกล้พื้นที่โรงงานมากกว่า ทั้งนี้ ผู้ร้องทั้งสองและครอบครัวยังคงมีอาการแสบจมูก แสบผิวหนัง และแสบตาจากผลกระทบของกลิ่นเหม็นดังกล่าว ส่วนปัญหาน้ำบาดาล ผู้ร้องทั้งสองไม่สามารถใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคและบริโภค รวมถึงเพื่อการเกษตรได้ ต้องติดต่อขอใช้น้ำประปาจาก อบต.คลองกระจิง ซึ่งประสบปัญหาน้ำไม่ไหลหรือไม่เพียงพอบ่อยครั้ง

๓) การประชุมรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. .... และผลการดำเนินงานของกรมโรงงานอุตสาหกรรม

๓.๑) เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดประชุมรับฟังความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติโรงงาน โดย กรอ. อยู่ระหว่างจัดทำร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่มีเนื้อหาเพิ่มเติมที่สำคัญคือ การกำหนดให้จัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงาน ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม โดยแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญคือ เงินค่าปรับ เงินหลักประกัน และเงินค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งจะนำมาใช้ดำเนินการแก้ไขปัญหและบรรเทาความเสียหายเบื้องต้นให้แก่บุคคล ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงาน อีกทั้งแก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน และต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งมูลละเมิดที่ลูกจ้างหรือบุคคลใดในการควบคุมของผู้ประกอบกิจการโรงงานได้กระทำไปเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

๓.๒) นอกจากนี้ ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ จากเดิมกำหนดโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท เป็นโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทแต่ไม่เกินยี่สิบล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยฐานคำนวณบทกำหนดโทษดังกล่าวเปรียบเทียบกับลักษณะการประกอบกิจการ กฎหมายสิ่งแวดล้อม และกฎหมายของต่างประเทศ

๓.๓) อนึ่ง กระทรวงอุตสาหกรรมอยู่ระหว่างการจัดทำร่างพระราชบัญญัติจัดการกากอุตสาหกรรม พ.ศ. .... ซึ่งจะครอบคลุมถึงขยะอิเล็กทรอนิกส์และซากรถยนต์ ไม่ว่าจะเป็นกากอุตสาหกรรมจากโรงงานหรือจากชุมชน โดยมีการควบคุมผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้ก่อกำเนิด ผู้ขนส่ง ผู้รวบรวม และผู้กำจัด การประกอบกิจการของผู้เกี่ยวข้องข้างต้นต้องขออนุญาตหรือจัดแจ้งต่อเจ้าพนักงาน มีการกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่ง และจัดตั้งกองทุนโดยมีแหล่งเงินทุนจากค่าปรับ

/เป็นพินัย...

มาตรา ๕^๙ กำหนดให้บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ข้อ ๑๒^{๑๐} ที่รับรองสิทธิของบุคคลในการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่เป็นได้ โดยรัฐภาคีจะต้องปรับปรุงในทุกด้านของสุขลักษณะทางสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมเพื่อบรรลุผลในการทำให้สิทธินี้เป็นจริงอย่างสมบูรณ์ ประกอบกับคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้มีมติรับรองให้สิทธิในการมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ถูกสุขอนามัย และยั่งยืน เป็นสิทธิมนุษยชน^{๑๑}

๓.๒ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๓.๒.๑ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ ศาลปกครองนครสวรรค์ได้มีคำพิพากษาให้ อธิบดี กรอ. และอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ร่วมกับ อบต.คลองกระจิง ออกคำสั่งให้ผู้ถูกร้องจัดทำแผนฟื้นฟูแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินที่ได้รับผลกระทบจากโรงงานของผู้ถูกร้องบริเวณภายในและภายนอกโรงงาน และดำเนินการตามแผนฟื้นฟูให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

๓.๒.๒ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗ อธิบดี กรอ. ได้สั่งปิดโรงงานของผู้ถูกร้อง ซึ่งมีผลเป็นการเพิกถอนใบอนุญาตด้วย ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๙ วรรคสาม และ กรอ. ได้ใช้เครื่องจักรกลขุดเปิดหน้าดินพบว่า มีของเสียอันตรายในพื้นที่โรงงานของผู้ถูกร้อง จัดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ อธิบดี กรอ. จึงมอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว แจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษผู้ถูกร้องต่อสถานีตำรวจภูธรศรีเทพ ฐานครอบครองวัตถุอันตรายโดยไม่ได้รับอนุญาต

/๓.๒.๓ เมื่อวันที่ ...

^๙ มาตรา ๕ บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ บุคคลมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมตามวรรคหนึ่ง

^{๑๐} ข้อ ๑๒

๑. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่เป็นได้

๒. ขั้นตอนในการดำเนินการโดยรัฐภาคีแห่งกติกานี้ เพื่อบรรลุผลในการทำให้สิทธินี้เป็นจริงอย่างสมบูรณ์จะต้องรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

(ข) การปรับปรุงในทุกด้านของสุขลักษณะทางสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๑} ข้อมติที่ ๔๘/๑๓ เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔, สืบค้นจาก <https://www.ohchr.org/en/climate-change/human-rights-council-resolutions-human-rights-and-climate-change>, เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

๓.๒.๓ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗ อธิบดี กรอ. มอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ร้องทุกข์กล่าวโทษผู้ถูกร้องเพิ่มเติม ๓ ข้อหา คือ (๑) ฐานประกอบกิจการโรงงานโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ (๒) ฐานกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้เกิดขัดข้องแก่ การใช้น้ำ ซึ่งเป็นสาธารณูปโภค และเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น และ (๓) ฐานเอาของที่มีพิษหรือสิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ เจือปนในน้ำซึ่งอยู่ในบ่อสระหรือที่ขังน้ำ ใด ๆ และน้ำนั้นได้มีอยู่หรือจัดไว้เพื่อประชาชนบริโภค ตามประมวลกฎหมายอาญา โดย กรอ. ได้ออกคำสั่ง ทางปกครองสั่งให้ผู้ถูกร้องนำวัตถุอันตรายที่ครอบครองไว้ในพื้นที่ไปบำบัดหรือกำจัดให้ถูกต้องตาม หลักเกณฑ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕

๓.๒.๔ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๘ ผู้ร้องทั้งสองได้กลิ่นเหม็นฉุนน้อยลง แต่ยังคงได้กลิ่นดังกล่าวอยู่เป็นระยะ โดยผู้ร้องที่ ๒ ได้รับผลกระทบจากมลพิษมากกว่าผู้ร้องที่ ๑ เนื่องจากบ้านอยู่ใกล้พื้นที่โรงงานมากกว่า ทั้งนี้ ผู้ร้องทั้งสองยังคงมีอาการแสบจมูก แสบผิวหนัง และ แสบตาจากผลกระทบของกลิ่นเหม็นดังกล่าว ส่วนปัญหาน้ำบาดาล ผู้ร้องทั้งสองไม่สามารถใช้น้ำบาดาล เพื่อการอุปโภคและบริโภค รวมถึงเพื่อการเกษตรได้ ต้องติดต่อขอใช้น้ำประปาจาก อบต.คลองกระจิง ซึ่งประสบปัญหาน้ำไม่ไหลหรือไม่เพียงพอบ่อยครั้ง

๓.๓ พิจารณาแล้วเห็นว่า

๓.๓.๑ แม้ กรอ. ได้บังคับใช้กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายกับผู้ถูกร้องแล้ว และได้มี คำสั่งให้ผู้ถูกร้องนำวัตถุอันตรายไปบำบัดและกำจัดก็ตาม แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการใด ๆ และปล่อยทิ้ง วัตถุอันตรายไว้ในพื้นที่ของโรงงานรวมถึงบริเวณใต้ดิน ส่งผลให้ผู้ร้องทั้งสองและประชาชนในพื้นที่ ที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงโรงงานของผู้ถูกร้อง ยังคงได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นฉุนของสารเคมี อีกทั้ง ตรวจพบว่ามีการปนเปื้อนในน้ำบาดาลของบ้านผู้ร้องทั้งสองและในหมู่บ้าน ทำให้ไม่สามารถใช้น้ำบาดาล เพื่ออุปโภคและบริโภค จึงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องทั้งสองยังได้รับผลกระทบจากการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อม และสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ซึ่งศาลปกครองนครสวรรค์ได้มีคำพิพากษา ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบังคับใช้กฎหมายตามหน้าที่และอำนาจ และจัดทำแผนฟื้นฟู ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่อง หากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดี อยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว

๓.๓.๒ อย่างไรก็ตาม ยังไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องและหน่วยงานใดเข้าไปแก้ไข ปัญหา ความเดือดร้อนจากการใช้น้ำในการอุปโภคและบริโภค รวมถึงการตรวจสอบสุขภาพ ป้องกัน และเยียวยา ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ดังนั้น เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนรำคาญและผลกระทบต่อ สุขภาพอนามัยและการดำรงชีวิตประจำวันของผู้ร้องทั้งสองและประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองกระจิง

อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อคุ้มครองสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และกติกา ICESCR ให้การรับรองไว้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไปยัง อบต.คลองกระจิง และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ เพื่อให้หน่วยงานทั้งสองลงพื้นที่ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษา และคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันตนเองและการดูแลสุขภาพอนามัยให้แก่ประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย

๓.๓.๓ นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อสังเกตว่า แม้ กรอ. ได้ดำเนินคดีอาญากับผู้ถูกร้องตามประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วก็ตาม แต่บทลงโทษในคดีอาญามีเพียงโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับสำหรับผู้กระทำความผิดเท่านั้น ส่วนความเสียหายทางแพ่งที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงทรัพย์สินและสุขภาพอนามัยของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนต้องไปฟ้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่งจากผู้ถูกร้อง อีกทั้งกรณีโรงงานของผู้ถูกร้องตามคำร้องนี้ กรอ. ไม่มีงบประมาณในการบำบัดและกำจัดวัตถุอันตราย รวมถึงการแก้ไขและเยียวยาความเสียหายจากการลักลอบทิ้งวัตถุอันตรายให้แก่ประชาชน แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของการจัดตั้งกองทุนโรงงานเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการชดเชยความเสียหายและผลกระทบที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน และมีกฎหมายเฉพาะสำหรับการจัดการกากอุตสาหกรรม จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๓/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๘ จึงมีมติว่า กรณีผู้ร้องทั้งสองได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบกิจการของผู้ถูกร้องในพื้นที่ตำบลคลองกระจิง อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นประเด็นเดียวกับเรื่องที่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองนครสวรรค์ จึงให้ยุติเรื่อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แต่ให้มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อกระทรวงอุตสาหกรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ ดังนี้

๔.๑ ให้กระทรวงอุตสาหกรรมผลักดันและติดตามการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติ โรงงาน พ.ศ. .... เกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนโรงงานเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการชดเชยความเสียหายและ ผลกระทบที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงานในประเด็น (๑) การประกันความเสี่ยงเพื่อการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน (๒) การเฝ้าระวังสุขภาพอนามัย ของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงาน และ (๓) การป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน

๔.๒ ให้กระทรวงอุตสาหกรรมผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดการกากอุตสาหกรรม เพื่อควบคุมการประกอบกิจการโรงงาน ในประเด็นกากอุตสาหกรรมเป็นการเฉพาะ รวมถึงการแก้ไขและ เยียวยาปัญหากากอุตสาหกรรมให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและการดำรงชีวิต ประจำวันอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ